

Jan Pedersen Föreståndare
Tolk- och översättarinstitutet
Institutionen för svenska och flerspråkighet
Stockholms universitet

Remissvar på betänkandet SOU 2019:33: ”Ökad statlig närvaro i Härnösand”

Sammanfattning

Tolk- och översättarinstitutet avstyrker förslaget att Kammarkollegiets tolk- och översättarverksamhet flyttas till Härnösand. Detta på grund av att vi anser att förslaget lagts på felaktiga grunder. Vi avstår från att yttra oss om andra förslag i betänkandet.

Bakgrund

Betänkandet tar i avsnitt 2.2.3 upp olika delar av Kammarkollegiets verksamhet som möjliga för utflyttning och avfärdar på olika grunder samtliga, förutom tolk- och översättarverksamheten. Skälet som anges för detta är att denna är ”i hög grad dokumentbaserad” (s. 35) och att den därför ”torde kunna bedrivas från annan ort än Stockholm”.

Vår invändning

Tolk- och översättarinstitutet har i många år samarbetat med Kammarkollegiets tolk- och översättarverksamhet och vi menar oss ha god insyn i hur denna går till. Våra medarbetare har i många fall varit språkbedömare, språkassistenter och sakkunniga. Den del av Kammarkollegiets verksamhet som sköter register över auktoriserade och utbildade tolkar må vara dokumentbaserad, men den stora del av arbetet som utgörs av auktoriseringsprov för translatorer och (särskilt) tolkar är det inte. För att dessa prov ska fungera effektivt och rättssäkert krävs tillgång till kvalificerade språkbedömare.

Den modell för auktorisation av tolkar som arbetats fram med syfte att pröva olika kompetenser – tolktekniska, kommunikativa och språkliga – bygger dessutom på att de som går upp för auktorisation deltar i prov utformade som rollspel. Dessa utformas så att de efterliknar så nära som möjligt den typiska arbetssituationen för tolkar som arbetar i offentlig sektor och kräver närvaro av kvalificerade bedömare av svenskan, det andra språket, tolktekniken och den kommunikativa förmågan. Dessutom krävs kompetenta rollspelare (som kan agera exempelvis svensktalande läkare och icke-svensktalande patient). För provens genomförande krävs vidare språklig expertis i en mängd olika språk (i nuläget runt 50, med planer på fler). De språkexperter som finns tillgängliga är få och huvudsakligen verksamma vid språkinstitutioner vid universiteten i Stockholm och Uppsala. De flesta av dem som

Institutionen för svenska och flerspråkighet

önskar gå upp i auktorisationsproven kommer från Sveriges storstadsregioner. Om språkexpertis och sökanden skulle behöva resa till Härnösand för att genomföra proven menar vi att det finns en reell risk för att intresset för provet minskar. Tänker man sig å andra sidan att Kammarkollegiets personal skulle resa till Stockholm skulle det medföra ökade kostnader inte bara i resor utan i kostnaden för att disponera högspecialiserade lokaler som måste anpassas just för denna verksamhet. Följden skulle bli att den av statsmakterna önskade utvecklingen av att öka antalet auktoriserade tolkar och translatorer inte skulle komma till stånd.

Om nödvändigheten att öka antalet auktoriserade och utbildade tolkar skriver Tolkutredningen i sitt betänkande (SOU 2018:83) ”Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk”. Där föreslås dessutom en starkare koppling mellan Kammarkollegiet och Tolk- och översättarinstitutet när det gäller provverksamheten vilket, om det kommer till stånd, ytterligare talar emot en flytt.

Utredningen tar också upp de negativa effekter som myndighetsflyttar ofta får (och som lär uppstå i det här fallet). Vi håller med om dessa och anser att de är särskilt viktiga att beakta när det gäller tolkning, som är en sårbar bransch där regeringen tagit stora initiativ för att öka antalet utbildade och auktoriserade tolkar, i förlängningen något som krävs för att stärka rättssäkerheten och inkluderingen av såväl icke-svensktalande som tal- och hörselskadade.

Slutligen skulle den föreslagna flytten röra endast cirka fem årsarbetskrafter. Deras verksamhet skulle inte ha någon koppling till befintlig verksamhet i Härnösand, vilket också talar emot en flytt. Flera av dessa årsarbetskrafter kräver en omfattande specialisering inom tolkning och översättning, vilka då behöver rekryteras nationellt till en högre kostnad om inte många år ska gå förlorade medan kompetensen byggs upp lokalt. Den lilla vinst i arbetstillfällen i Härnösand, anser vi, väger på inget sätt upp nackdelarna som diskuterats här ovan. Därutöver skulle en flytt av verksamheten också bli kostnadsdrivande på grund av ökade resekostnader för de inblandade i provverksamheten, samt leda till en ökad miljöpåverkan.

Detta remissvar har beretts gemensamt på Tolk- och översättarinstitutet och sammanställts av föreståndaren, docent Jan Pedersen.

Stockholm 2020-02-20

Jan Pedersen
Föreståndare

Tolk- och översättarinstitutet